

Organisationers klagorätt i plan- och byggärenden

Klagorätt – utgångspunkter

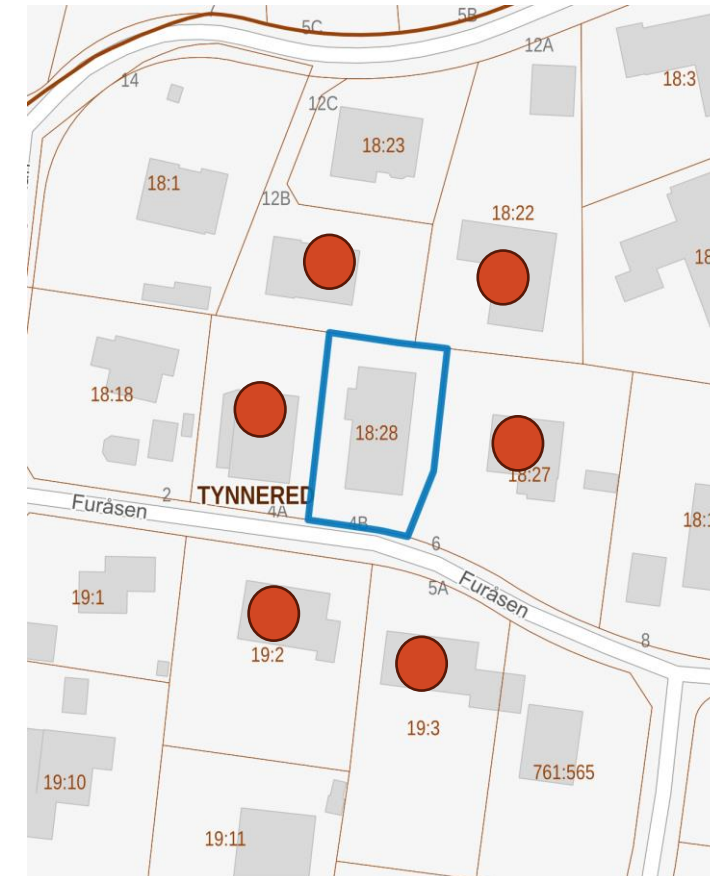
13 kap. 8 § plan- och bygglagen (PBL) och 42 § förvaltningslagen (FL)

Göteborgs
Stad

Ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot.

- ❖ Gruppen klagoberättigade avgränsas på huvudsakligen samma sätt i såväl planärenden som ärenden om lov.
- ❖ **Detaljplaner** anses angå ägare till de fastigheter som ligger inom planområdet eller som gränsar direkt till detta.
- ❖ **Lovbeslut** anses angå ägare till fastighet som direkt angränsar den fastighet som avses med lovet.
- ❖ Även om en gata eller väg skiljer klagandens fastighet från den i ärendet aktuella eller från planområdets gräns brukar rätt att överklaga anses föreligga.
- ❖ Därutöver anses besluten angå **ägare till fastigheter i nära grannskap**
 - ❖ om de är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av den aktuella åtgärden, natur- eller trafikförhållandena på platsen m.m. (se bl.a. NJA 2017 s. 421 och MÖD 2018:7).

Organisationers klagorätt

NJA 2020 s. 190, 13 kap. 8 § PBL och 42 § FL

Göteborgs
Stad

Högsta domstolen: 42 § FL ska tolkas i ljuset av Århuskonventionen.

- ❖ Århuskonventionen syftar till att allmänheten ska ges en rätt att delta i beslutsprocesser som har inverkan på miljön.
- ❖ Enligt artikel 9.3 ska en allmänhet som uppfyller eventuella kriterier i nationell rätt ha möjlighet att få handlingar och underlåtenheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol eller i administrativ ordning.
 - ❖ Det finns ingen tydlig avgränsning när det gäller de beslut som omfattas av klagorätten i artikel 9.3.
- Det avgörande är om ett beslut aktualiserar hänsynstaganden som mer tydligt är relaterade till miljön.

Beslut som organisationer kunnat överklaga

Aktualiserar beslutet
hänsynstaganden
som mer tydligt är
relaterade till
miljön?

Uppfyller
organisationen
kraven i 16 kap. 13
§ MB?

- **Bygglov utanför detaljplan**

- Miljöorganisation hade klagorätt för bygglov för nybyggnad av bostadshus nära två naturreservat (NJA 2020 s. 190)

- **Bygglov inom detaljplan**

- Kulturmiljöorganisation har klagorätt om bygglovsbeslutet aktualiserar kulturmiljöfråga som inte redan har avgjorts genom detaljplanen (MÖD 2020:46).
- Miljöorganisation hade klagorätt för ett bygglov med hänsyn till att den lovsökta åtgärden avvek från detaljplan på ett sätt att bygglovets skulle kunna medföra effekter för miljön som inte har bedömts inom planarbetet (MÖD:s dom 2020-06-11 i mål nr P 6418-19)

Beslut som organisationer kunnat överklaga

Aktualiserar beslutet
hänsynstaganden
som mer tydligt är
relaterade till
miljön?

Uppfyller
organisationen
kraven i 16 kap. 13
§ MB?

- **Rivningslov**

- Kulturmiljöorganisation har klagorätt på beslut om rivningslov om lovet är mer tydligt relaterat till kulturmiljön (HD 2023-11-17 i mål nr Ö 7708-22)

- **Antagande av detaljplan**

- Kulturmiljöorganisation hade klagorätt på detaljplan som avsåg en fastighet inom ett område som pekats ut som riksintresse för kulturmiljö (NJA 2020 s. 641)

Kriterier för organisationen för klagorätt

(16 kap. 13 § miljöbalken)

Aktualiserar beslutet
hänsynstaganden
som mer tydligt är
relaterade till
miljön?

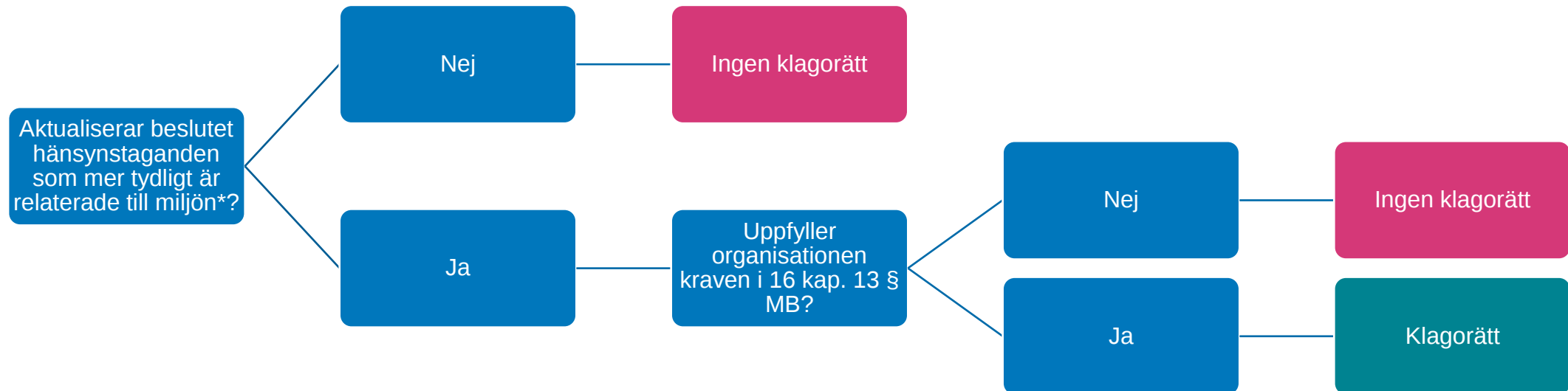
Uppfyller
organisationen
kraven i 16 kap. 13
§ MB?

Ideella föreningar och andra juridiska personer som

1. har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen
2. inte är vinstdrivande,
3. har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år, och
4. har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd.

Har organisationen klagorätt för lovbeslut?

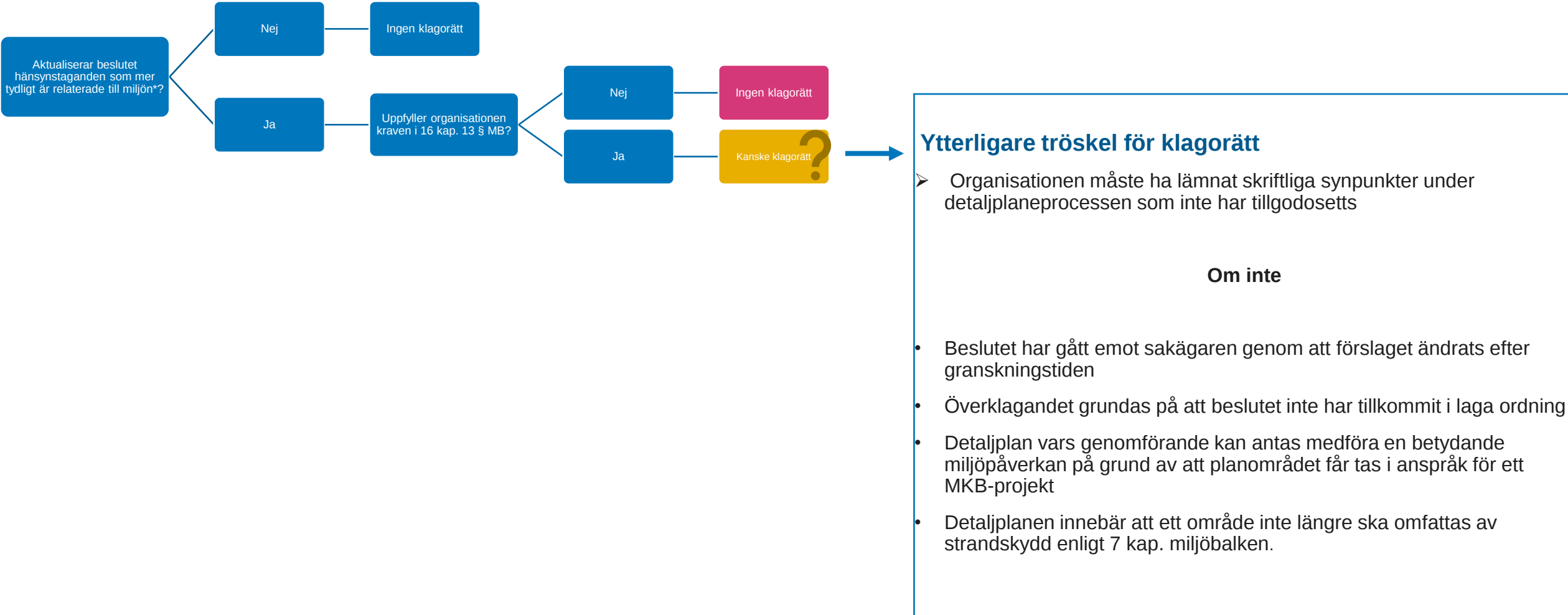
13 kap. 8 §, 13 kap. 12 § PBL och 42 § FL

*naturmiljön eller kulturmiljön

Har organisationen klagorätt för detaljplaner?

13 kap. 8 § och 13 kap. 11 § PBL, Högsta domstolen 2023-11-17 i mål nr Ö 7708-22

Exempel på föreningar som givits klagorätt för beslut i Göteborg

- Göteborgs hembygdsförbund (bygglov)
- Svenska byggnadsvårdsföreningen (bygglov)
- Centrum för byggnadskultur (rivningslov, detaljplan)
- Föreningen FASAD (rivningslov)
- Renoveringsraseriet (rivningslov)
- Föreningen Arkitektens hus (detaljplan)
- Föreningen Trädplan Göteborg (detaljplan)
- Götiska Förbundet (detaljplan)

